

Πήγε για μαλλί και βγήκε κουρεμένος

Τετάρτη 27 Απριλίου 2016, 00:02

Της Μιράντας Ξαφά*

Πριν την διαρροή της συζήτησης μεταξύ στελεχών του ΔΝΤ από το Χίλτον της Αθήνας μέσω Wikileaks στις αρχές Απριλίου, η κυβέρνηση βρισκόταν σε πολιτικά δύσκολη θέση. Παρά τις διαβεβαιώσεις ότι «είμαστε πολύ κοντά» σε συμφωνία, η διαπραγματεύση είχε σκοντάψει στην επιμονή των δανειστών για λήψη μέτρων που έρχονταν σε πλήρη αντίθεση με αυτά που υποσχόταν ο κ. Τσίπρας πριν τις εκλογές του Σεπτεμβρίου. Η κυβέρνηση θα έπρεπε να αθετήσει την υπόσχεση να προστατεύσει τις υπάρχουσες συντάξεις, καθώς και την δέσμευση ότι κανένα σπίτι δεν θα κατέληγε στα χέρια τραπεζίτη. Στο φορολογικό, αντί για αύξηση του αφορολόγητου ορίου στα 12.000 ευρώ, οι πιστωτές επέμεναν να μειωθεί στα 8.000 για να διευρυνθεί η φορολογική βάση.

Με τα ρευστά διαθέσιμα να λιγοστεύουν, η κυβέρνηση αναζήτησε σανίδα σωτηρίας επινοώντας φανταστικούς εχθρούς. Δημιούργησε κλίμα αντιπαλότητας με το ΔΝΤ με αφορμή την διαρροή της συζήτησης μεταξύ στελεχών του Ταμείου που εξέφραζαν την ανησυχία τους για την καθυστέρηση στην αξιολόγηση και επισήμαιναν τον κίνδυνο να αναβληθούν οι δύσκολες αποφάσεις – όπως έχει γίνει στο παρελθόν – μέχρι να βρεθεί η Ελλάδα στα πρόθυρα της χρεοκοπίας τον Ιούλιο, οπότε λήγει ένα ομόλογο του Δημοσίου που η Ελλάδα αδυνατεί να αποπληρώσει. Στη συζήτηση αυτή το ΔΝΤ επιχειρηματολόγούσε υπέρ της Ελλάδας, λέγοντας ότι θέλει να μειώσει τους δημοσιονομικούς στόχους του προγράμματος, τους οποίους θεωρεί υπερβολικά φιλόδοξους, και να ζητήσει από τους Ευρωπαίους σημαντική ελάφρυνση χρέους συμβατή με τους αναθεωρημένους στόχους.

Όπως προκύπτει από τον διάλογο που διέρρευσε, αλλά [και από δημόσιες δηλώσεις της κ. Λαγκάρντ και του κ. Τόμσεν](#), το ΔΝΤ έχει υποβιβάσει τις προσδοκίες του για

τους ρυθμούς ανάπτυξης και τα πλεονάσματα που μπορεί να πετύχει η Ελλάδα. Το προσχέδιο μνημονίου του ΔΝΤ που διέρρευσε στα μέσα Απριλίου το επιβεβαιώνει: «[Η κυβέρνηση] θέτει σαν μεσοπρόθεσμο στόχο ένα πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 1,5% του ΑΕΠ το 2018. Αυτό είναι πολύ χαμηλότερο από το στόχο 4,5% του ΑΕΠ του προηγούμενου προγράμματος σταθεροποίησης, αντανακλώντας τους κοινωνικούς περιορισμούς που πηγάζουν από μεταρρυθμιστική κόπωση ύστερα από πέντε χρόνια προσαρμογής και κοινωνικές πιέσεις που συνδέονται με το απαράδεκτα υψηλό ποσοστό ανεργίας, ιδιαίτερα για τους νέους». Το Ταμείο πιστεύει ότι τα μέτρα ύψους 5,4 δις ευρώ (3% του ΑΕΠ) που συζητούνται από τον περασμένο Νοέμβριο θα πετύχουν πλεόνασμα ύψους 1,5% του ΑΕΠ το 2018, όχι 3,5% όπως προβλέπει το πρόγραμμα που συμφωνήθηκε με τους Ευρωπαίους πέρσι τον Ιούλιο και στο οποίο το ΔΝΤ δεν συμμετέχει με χρηματοδότηση. Η διαφορά μεταξύ ΔΝΤ και Ευρωπαίων μπορούσε να επιλυθεί είτε με μείωση του στόχου για το πρωτογενές πλεόνασμα είτε με συμπληρωματική δέσμη μέτρων. Δυστυχώς επικράτησε η δεύτερη λύση.

Αντί ο κ. Τσίπρας να προσεταιριστεί το ΔΝΤ και να χρησιμοποιήσει το χαμηλότερο πρωτογενές πλεόνασμα υπέρ της Ελλάδας, για να πετύχει χαλάρωση του προγράμματος και αντίστοιχα μεγαλύτερη ελάφρυνση χρέους, επέδειξε πρωτοφανή ελαφρότητα προς το ΔΝΤ προκαλώντας το με επικοινωνιακά κόλπα στον τρόπο που χειρίστηκε την διαρροή του διαλόγου μεταξύ στελεχών του ΔΝΤ. Διαστρέβλωσε το περιεχόμενο του διαλόγου, ερμηνεύοντάς τον σαν ένδειξη ότι το ΔΝΤ θέλει να σπρώξει την Ελλάδα στα όρια της χρεοκοπίας σαν μέσο πίεσης στη διαπραγμάτευση. Δραματοποίησε την διαρροή σε μία προσπάθεια να ξεφορτωθεί το «σκληρό» ΔΝΤ από το πρόγραμμα και να συσπειρώσει την κοινοβουλευτική του ομάδα εν όψει της ψήφισης δυσάρεστων μέτρων. Το μόνο που κατάφερε ήταν να εκθέσει ανεπανόρθωτα τη χώρα, ζητώντας εξηγήσεις από την κ. Λαγκάρντ για μία συζήτηση μεταξύ στελεχών του ΔΝΤ που επιχειρηματολογούν υπέρ της Ελλάδας, η οποία ήταν προϊόν υποκλοπής. Σε απάντηση, η κ. Λαγκάρντ χαρακτήρισε «απλώς ανόητη» την θεωρία ότι το ΔΝΤ θα χρησιμοποιούσε ένα πιστωτικό γεγονός ως διαπραγματευτική τακτική, και δήλωσε ότι ο χειρισμός της υπόθεσης από την κυβέρνηση «με έκανε να αναρωτηθώ αν μπορούμε να πετύχουμε πρόοδο [στη διαπραγμάτευση] σε ένα κλίμα ακραίας ευαισθησίας στις δηλώσεις κάθε πλευράς. Τελικά όμως αποφάσισα να επιτρέψω στην ομάδα μας να επιστρέψει στην Αθήνα για να συνεχίσει τις συζητήσεις». Στην ουσία η κ. Λαγκάρντ δηλώνει ότι ο κ. Τσίπρας έθεσε σε κίνδυνο την συμμετοχή του Ταμείου στο πρόγραμμα, την οποία η Γερμανία και άλλες χώρες της Ευρωζώνης θεωρούν απαραίτητη για την συνέχιση του προγράμματος. Αυτή ήταν μία κίνηση υψηλού ρίσκου με απρόβλεπτη εξέλιξη, καθώς δεν ήταν ξεκάθαρο πως θα αντιδρούσαν οι Ευρωπαίοι σε όλα αυτά. Τώρα ξέρουμε: επέμειναν στο στόχο για πρωτογενές πλεόνασμα 3,5% του ΑΕΠ, αλλά συμφώνησαν με το ΔΝΤ ότι ενδεχομένως θα χρειαστούν πρόσθετα μέτρα για την επίτευξή του.

Όποια και να ήταν η πηγή της διαρροής, είναι προφανές ότι ο κ. Τσίπρας θα προτιμούσε να φτάσει σε συμφωνία για την ελάφρυνση χρέους χωρίς τους αυστηρούς όρους και την επίβλεψη του ΔΝΤ. Αυτό φυσικά δεν έγινε αποδεκτό από τους

πιστωτές, οι οποίοι ζήτησαν επί πλέον μια σκληρή δέσμη προαπαιτούμενων μέτρων ύψους 3,6 δις ευρώ (2% ΑΕΠ), χωρίς το οποίο ο στόχος για πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 3,5% του ΑΕΠ το 2018 είναι ανέφικτος κατά το ΔΝΤ. Η επιστροφή στην ύφεση και η καθυστέρηση στη λήψη μέτρων, για τα οποία ευθύνεται αποκλειστικά η κυβέρνηση, δυσκολεύουν τα πράγματα διότι απαιτούν περισσότερα μέτρα για να επιτευχθούν οι δημοσιονομικοί στόχοι. Αν η κυβέρνηση πράγματι πιστεύει ότι μπορεί να πετύχει το στόχο για πλεόνασμα 3,5% του ΑΕΠ χωρίς πρόσθετα μέτρα πέρα από το βασικό πακέτο ύψους 5,4 δις ευρώ (3% του ΑΕΠ) υπό διαπραγμάτευση, τότε δεν θα χρειαστεί να ενεργοποιήσει τα προληπτικά μέτρα που καλείται να υιοθετήσει. Όμως η κυβέρνηση βρίσκεται σε απόγνωση διότι δεν είναι διατεθειμένη να συμφωνήσει σε αποδοτικά μέτρα για τα δύο πακέτα, βασικό και προληπτικό, που απαιτούνται για να κλείσει η αξιολόγηση και να συμφωνηθεί η ελάφρυνση χρέους. Κάνει το παν για να μην εφαρμόσει αυτά που συμφώνησε τον περασμένο Ιούλιο, αδιαφορώντας για την έξοδο της χώρας από την κρίση προκειμένου να παραμείνει στην εξουσία. Όπως όμως τονίζει το ΔΝΤ η Ελλάδα δεν θα βγει από τον φαύλο κύκλο ύφεσης και νέων μέτρων παρά μόνο αν τα μέτρα είναι αξιόπιστα, βασίζονται κυρίως σε διεύρυνση της φορολογικής βάσης και περικοπές δαπανών, και εφαρμοστούν πλήρως.

Οι κυβερνητικοί χειρισμοί τελικά ενίσχυσαν την διαπραγματευτική θέση του ΔΝΤ, προσφέροντάς του την ευκαιρία να ξεκαθαρίσει ότι δεν προτίθεται να δεχθεί μέτρα «Μίκυ Μάους» για να κλείσει η αξιολόγηση και ότι δεν θα συμμετάσχει στο πρόγραμμα χωρίς ελάφρυνση χρέους συμβατή με το στόχο για το πρωτογενές πλεόνασμα. Το αποτέλεσμα των χειρισμών της κυβέρνησης ήταν η αυξημένη πίεση στην Ελλάδα να αποδεχθεί επί πλέον μέτρα, σε προληπτική βάση, ώστε να επιτευχθεί ο στόχος πρωτογενούς πλεονάσματος 3,5% του ΑΕΠ και να μην υποχρεωθούν οι Ευρωπαίοι να κάνουν μεγάλες υποχωρήσεις στο θέμα του χρέους, όπως ζητάει το ΔΝΤ για να παραμείνει στο πρόγραμμα. Θυσιάσαμε δηλαδή την ουσία στον βωμό των επικοινωνιακών τεχνασμάτων για εσωτερική κατανάλωση.

****Ερευνήτρια του Center for International Governance Innovation και αντιπρόεδρος της ΔΡΑΣΗΣ***